

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitata ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Distinctio ex natura rei multipliciter accipitur. cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

rudinem, & vtilitatem non evertunt. Ad rationem, qua impugnatur certitudo, respondeo ex ea ipsa colligi eius veritatem: nam ex eo sapientia, & iustitia in abstracto non dicuntur de homine, quia non habent identitatem cum illo, sapiens vero, ac iustum dicuntur propter identitatem in subiecto, addo vero hoc esse discrimen inter ea, quæ sunt simpliciter, & omnino idem ex natura rei, & alia, quæ sunt simpliciter distincta, eadem vero secundum quid: quod priora vere predicantur in abstracto de se ipsis, nisi ex parte obiecti significati inuoluatur ratio distinctionis secundum rationem, posteriora nequaquam, ut patet in allatis exemplis, & ita prædicatio vera in abstracto est signum recurrens cum omnimoda identitate: in quo sensu non procedit argumentum, quoniam sapientia, & iustitia in abstracto non prædicantur de homine. Alia pars eiusdem probationis, quæ habet non sola ea, quæ ex natura rei distinguuntur, de se inuicem negari, dissoluitur adhibita distinctione superius tradita, nimirum concedendo, quod assumitur, cum termini inuoluunt ex parte significati distinctionem rationis, negando vero, cum res ipsas absolute significant. Ad exemplum vero actionis, & passionis respondeo iuxta diuersas sententias de ipsarum distinctione, nam qui senserit ex natura rei distinguere, dicit ob id ipsum, non vere affirmari vnam de altera: qui vero non agnouerit inter eas distinctionem ex natura rei, respondebit nomina illa importare ex parte significati distinctionem secundum rationem, nempe nomen *actio*, respectum rationis ad principium efficiens, *passio* vero ad subiectum recipiens, & idcirco etiam negari, quod non pugnat cum dictis. Ad argumentum contra vtilitatem signi respondeo, forsan habere vim in ordine ad Philosophum, qui non autoritate ducitur, sed ratione, non tamen in ordine ad Theologum, cuius præcipua fundamenta ducuntur ex autoritate: & ex modis affirmandi aliquid de Deo vsurpatis ab scriptura, Ecclesia, & Patribus potest sumere argumentum ad indagandam identitatem, id est, distinctionem perfectionum diuinarum.

Distinctio ex natura rei multipliciter accipitur.

C A P V T II.

Distinctio ex natura rei actualis à ple-
risque solet appellari realis: alij vero realem accipiunt pro specie quadam distinctionis ex natura rei, quam multipliciter diuidunt. Et quoniam hæc diuisiones magna ex parte inuenta sunt ad explicandam identitatem, ac distinctionem perfectionum diuinarum, breuiter statuendum est, quid de illis sentiendum sit: ut doctrinam communem de identitate, ac distinctione postea ad diuina applicemus. Sunt vero Autores, qui nullam distinctionem ex natura rei ante omnem operationem intellectus admittunt præter realem. Hanc opinionem communem fuisse inter antiquos merito fatetur Mayronius in 1. d. 8. quæstion. 5. initio, illam sequitur sanctus Thomas quæstion. 7. de potentia artic. 6. & sæpe alibi. Henricus in summ. art. 27. quæstion. 1. ad 5. & quodlibet. 5. quæstion. 6. in corpore, & quæstion. 12. Aegy. in 1. d. 2. 1. p. distinctionis quæstion. 3. & d. 8. 1. p. secundæ partis principalis quæst. 4. ad 3. & 4. Richard. d. 2. art. 1. qu. 3. art. 2. Heruæus quodlib. 1. q. 2. §. *Modo restat tertio*, & quodlib. 3. q. 3. art. 1. Toletan. in 1. d. 8. q. vn. art. 2. conclusione 3. Durand. d. 2. quæstion. 2. numero 6. & d. 33. q. 1. Rubion. d. 8. q. 3. art. 1. Andreas de nouo Castr. d. 32. q. 1. §. *Notandum*. Argentin. dist. 6. qu. 1. art. 2. & saltem in creaturis non dari aliam distinctionem præter realem, & rationis docent Nominales Ocham. in 1. d. 2. qu. 1. à lit. D. Gabriel. qu. 1. Alliacens. qu. 6. art. 2. lit. N. & O. Idem ex Philosophis vniuersaliter docent Soncin. lib. 7. Metaph. quæstio. 36. §. *Respon-* deo. Iauellus tom. 1. tracta. de transcendentibus c. 1. Sot. q. 3. de vniuersal. ar. 2. & cap. de proprio q. 2. conclusione 2. suadetur autem in primis autoritate Philosophi lib. 4. Metaphys. cap. 2. qui vnum ait non dicere aliam naturam quam ens: vnum vero, & multa opponuntur priuatiue circa idem subiectum, nempe circa ens: quare cum eodẽ Philosopho autore li. 10. Met. t. 10. idem pertineat ad vnum, diuersum, huc distinctum ad multa, identitas, ac distinctio ex natura rei non nisi entium erit, & conuoluetur semper realis. Idẽ patet ex li. 4. Met. tex. 4. & 5. & libr. 10. text. 11. vbi hæc sunt idem, ac diuersum adæquate diuidere ens: & constat ex eo, quod omne ens comparatum ad aliud vel conuenit cum illo, ve

I.

Mayron.
S. Thom.
Henricus.
Aegy.
Richardus.
Heruæus.
Tolet.
Durand.
Rubion.
Non. Castr.
Argent.
Ocham.
Gabriel.
Alliacens.
Soncinus.
Iauellus.
Sotus.
Aristoteles.

differt, si conuenit, est idem: si differt, distinctum: & ita est immediata oppositio inter idem, ac diuersum realiter, quare non est vlla distinctio ex natura rei non realis. Et confirmatur, quoniam aut vtrumque comparationis extremum est ens reale, aut vtrumque ens rationis, aut alterum reale: alterum rationis: si vtrumque sit ens rationis non est distinctio realis: si alterum reale, alterum rationis, erit distinctio realis non mutua: Si vero vtrumque reale, erit realis mutua: atque adeo, cum diuisio illa sit adæquata, non erit distinctio à parte rei, quæ non sit realis. Secundo quæcumq; sunt idem realiter secundum propriam rationem entis sunt omnino idem, nec admittunt vllam distinctionem ex natura rei: ergo non datur vlla distinctio media inter realem, ac rationis. Et confirmatur, quoniam, si esset distinctio media deberet coherere cū identitate reali, ita vt aliqua duo essent idem realiter, distincta essentialiter, aut modaliter, hoc autē est falsum: ergo & illud. Patet consequentia, nisi enim essent idem realiter, distingui deberent realiter, & consequenter non haberent distinctionem minorem reali. Assumptio ostēditur, quoniam in rebus entitas, & essentia non distinguuntur: quis enim vnquam cōmentus est entitatē hominis esse aliquid distinctum ab eius essentia? Si enim distinguerentur, possent vt distincta cognosci: ita vt entitas possit apprehendi præcisa ab essentia, hæc vicissim præcisa ab illa: hoc autem est falsum, quoniam entitas hominis non potest apprehendi non apprehensa saltem confusē eius quidditate, neq; hæc non apprehensa entitate. Primum patet: nam, vt ait Philosophus lib. 4. Metaphys. t. 11. *Ratio, quam nomen significat, est diffinitio*: mens autem apprehendit id, quod nomen significat: & ita concipi nequit entitas hominis ignorata quidditate. Secundum probatur, nam sublata ratione entitatis non apprehenditur res tanquam ens, sed tanquam non ens: & ideo implicat apprehendi essentiam non apprehensa entitate.

aristotel.

II.

Contrariam sententiam sequuntur Auctores referendi nu. 4. Aliqui conantur eam ex Aristotel. deducere: nam frequenter ait quædam esse eandem rem, distingui vero ratione, vt li. 3. Phys. text. 21. actionem, ac passionem esse eundem motum sub diuersis rationibus, & li. 4. ca. 11. tempus, & motum non distinguere, sed ratione, ac diffinitio, & in prædicamentis capite de qualitate, calorem collocat sub duabus speciebus. His autoritatibus respondent aliqui non probari institutum quoniam exponi

aristot.

possunt de distinctione secundum rationem, hoc est per intellectum: sed esto prima sic exponi possit, duæ aliæ non possunt, quoniam species sub eodem genere reali contradiuisæ includunt differentias positivas essentialiter oppositas, ideoq; debent distingui ex natura rei: at calor de sententia Philosophi est sub diuersis speciebus qualitatis, tempus, ac motus sunt diuersæ species quantitatis: ergo cum Aristoteles ait hæc differre ratione, non debet intelligi de sola distinctione per intellectum, sed de essentiali, & quidditativa ex natura rei. Maior propositio ostenditur, quoniam genus reale habens veram essentiam non debet diuidi per differentias, quæ sint entia rationis, sed esse debent, saltem modales, qui essentialiter: si enim per entia rationis diuideretur non constitueret cum eis veras species essentialiter differentes, sed composita per accidens ex ente vero, ac ficto: & ita potius esset diuisio subiecti in accidentia, quam generis in species. Ratione idem suadet quoniam quæcumq; diffinitione, & essentia distinguuntur habent distinctionem ex natura rei, non vero solius rationis: sunt autem pleraq; non distincta realiter, quæ habent diuersam essentiam, ac diffinitionem: ergo est distinctio ex natura rei minor, quam realis. Maior propositio ostenditur, quoniam diffinitio, & essentia conueniunt rei diffinitæ ante omnē actum intellectus: atq; adeo distinctio ex diffinitione sumpta est ante actum intellectus ex natura rei: quando enim ratio distinctiva ex natura rei conuenit vni, non alteri, distinctio non est per solam rationem, sed ex natura rei. Assumptio constat in tempore ac motu, calefactione actiua & passiuâ, & plerisq; alijs, quæ conueniunt entitate, non diffinitione. Huic argumento respondent aliqui cum distinctione: nam, si diffinitio, inquit, & essentia sumatur, prout sunt rei in se, vera est maior propositio: falsa vero, si sumatur prout competunt rebus secundum nostrum concipiendū: modum: nos autem plerumq; res non concipimus adæquate, prout sunt in se, sed per conceptus inadæquatos, & ita fieri potest, vt diffinitio non sit adæquata obiecto secundum omnem vi rationem, sed secundum aliquam: & proinde obiectum ipsius non est distinctum ex natura rei essentialiter ab obiecto alterius diffinitionis similiter inadæquate. Hæc tamen responsio non omnino satisfacit, supponit enim in omnibus eiusmodi rebus esse vnam aliquam essentiam à parte rei vnica ratione diffinibile: id vero est falsum; non enim fingi potest v-

nica ra-

nica ratio essentialis adaequata alicuius obiecti vnus per se continens rationem caloris, motus, actionis, & passionis: horum enim rationes sunt disparatae, neque conuenire possunt ad integrandam vnica rationem essentialem obiectiuam in re, cui inrima, & essentialis sint: quare videntur a parte rei distingui ratione essentiali, & identificari eadem entitate reali.

III. Inter has sententias potest esse discrimen, aut solum penes modum loquendi: aut penes rem: penes modum loquendi, si prior confundat distinctionem ex natura reicum reali, & quidquid ante operationem intellectus actu distinguitur, velit distingui realiter: quoniam est res, siue ens, & in genere entis ab alio distinguitur absq; rationis operatione, posterior vero solum appellet distinctionem realem, eam, qua intercedit inter res stables, ac habentes esse firmum. Penes rem vero erit quaestio, si prior omnem distinctionem ex natura rei velit esse inter res actu distinctas, nec admittat minorem distinctionem ea, qua est inter rem, & rem. De controuersia verbali non est curandum, si quoad rem sit consensus. Et quidem ex Autoribus prioris sententiae fere omnes excepto Henrico solum verbo tenus dissentire videntur a posteriore: quandoquidem interdum usurpant nomen distinctionis modalis: & consequenter agnoscunt aliquam latitudinem in distinctione ex natura rei, vt videre est apud Durand. d. trigef. tert. quaestion. 1. §. *Quantum ad secundum*. Gabrielem quaestion. citat. artic. 1. & alios: imo Scotista etiam concedunt distinctionem ex natura rei posse dici realem late, Sirectus in formalitat. artic. secund. partiali in fine, & artic. vltimo ad primum & secundum argumentum principale, Bassolis in 1. d. 22. quaestion. tert. §. vltim. ad 3. & alij. Vt autem ad controuersiam de re accedamus, non est dubium inter genera distinctionum ab Aristotele tradita esse discrimen penes maius, ac minus: nam distinctio analogica est maior quam generica: & haec quam specifica: & haec maior, quam numerica. Verum de his ipsis potest esse controuersia an omnia, qua omnibus illis modis distinguantur, solam admittant distinctionem realem, an vero cum singulis cohaerere possit minor aliqua distinctio: verbi gratia vtrum res distinctae genere praedicamentali, vt candor, ac similitudo, item distinctae specie, vt tempus, ac motus, aut id genus aliae habeant distinctionem ex natura rei minorem reali.

IV. Dico vero, in rebus creatis datur distinctio

Gillij comment. Theol.

distinctio ex natura rei minor reali proprie, ac presse sumpta: Haec assertio traditur a Nicolao Bonetto lib. 3. Met. cap. 38. Fonseca lib. 5. Met. cap. 6. q. 6. sect. 2. Bannes 1. p. q. 3. art. 3. dub. 1. Notab. 3. Aquario in additionibus super Capreol. in 1. d. 33. Alexand. Achillino in tractatu de distinctionibus cap. 23. & 26. Francisc. a Christo in 1. d. 2. q. 3. Gulielmo Vorri long. in 1. d. 8. q. vnica art. 1. Constantio Sarnano in director. Theologico verbo distinctio, Scoto, Lycheto, Bargio, Bassolio, Mayronio, Aquilano, Antonio Andrea, Nicolao de Orbellis, Petro Thoma, Sirecto, Pistorio, Nicol. de Nyffe, & Petro de Candia referendis cap. 5. num. 1. Huius assertionis veritas colligi potest a signo, & experientia: quoniam videmus res quasdam ab alijs re, vel cogitatione mutuo separabiles, alias vero neutro modo: signum ergo est has habere maiorem aliquam identitatem, & consequenter minorem distinctionem quam illas, non secundum genus, aut speciem: ergo secundum rationem distinctionis realis, ac non realis. Maior propositio quoad priorem partem est manifesta: quoad posteriorem vero patet in figura, & quantitate, in natura, & suppositalitate, in accidente, & eius inherencia actuali, & id genus alijs rebus: nam figura nec esse, nec intelligi potest sine quantitate, sicut nec suppositalitas sine natura, nec inherencia sine accidente. Et quanuis sola inseparabilitas secundum esse intellectum, non arguat distinctionem minorem reali, quandoquidem pater, & filius, & alia relatiue opposita habent veram distinctionem realem, & nihilominus nequeunt quoad agnitionem separari, tamen inseparabilitas quoad esse obiectiuum, in re, & intellectu arguit minorem distinctionem reali: cur enim si sunt duae res per se stables, nequeunt mutuo re, & cognitione separari, nisi ob minorem distinctionem, quam sit inter eas, qua sunt capaces vtriusque separationis. Et quamuis si vires naturae spectemus multa presse, ac proprie distincta realiter vtramq; inseparabilitatem habeant, vt accidens respectu substantiae, sine qua nec intelligi, nec naturaliter existere potest, tamen habemus ex fide quoad rem posse separari: vt patet in speciebus consecratis: in alijs vero naturali ratione demonstratur, nec diuinitus posse fieri, vt mutuo disungantur, vt inherencia ab accidente, figura a quantitate, cumq; non sint proprie relatiua ad illa eiusmodi inseparabilitas videtur nasci ex maiore affinitate reali, quam sit in mutuo separabilibus: Accedunt etiam argumenta adducta pro

Bonettus.
Fonseca.
Bannes.
Aquarius.
Achillin.
Frac. a Christ.
Vorri long.
Sarnanus.
Scoto.
Lychet.
Bargius.
Bassol.
Mayron.
Aquilan.
Anon. Andr.
Orbellis.
Petr. Thom.
Sirectus.
Pistorius.
Nyffe.
Candia.

Mmm 2

secun-

Durand.

Gabriel.

Sirectus.

Bassol.

IV.

secunda sententia, quæ & si non omnino conuincant, tamen plurimum conferunt ad eius confirmationem, neque egent solutione, quoniam non repugnant dictis. Solum aduerterim fundamentum Mayron. non esse firmum, quoniam existimat distinctionem realem non nisi inter res actu existentes reperiri: quod licet admitti possit quoad actualem relationem, in qua ipse collocat rationem distinctionis, quoniam non est actu nisi existant extrema, quæ distinguuntur, tamen secundum rationem conuenientis aptitudinalis, non minus necessario conuenit rebus etiam non existentibus, quam aliæ proprietates, quemadmodum vnitas ac multitudo, quæ sunt fundamenta proxima identitatis, ac distinctionis realis conueniunt rebus non existentibus: & ita non est quoad hoc vlla diuersitas in distinctione formali, ac reali; namque vtraque secundum actum non nisi existentibus conuenit, secundum aptitudinem vero etiam non existentibus.

V. Argumenta pro prima opinione solum probant omnem distinctionem ex natura rei esse realem, hoc est entitatiuam, siue duorum extremorum diuersorum sub ratione aliqua, vel modo entis. Et hæc ratione Aristot. cum ait vnum non dicere naturam aliam, quam ens, solum intendit unitatem non addere aliquid positium ad rationem entis latissime sumpti, & ita vnum, & multa, idem, ac diuersum semper connotant ens eo modo acceptum. ex quo non sequitur quæcumque distincta sunt ex natura rei, distingui tanquam rem à re, sed tanquam aliquid quomodolibet intrinsece participans rationem entis, siue sit res proprie dicta, siue sit ratio, aut modus entis, dummodo sit supra nihil habens esse absque operatione intellectus. Eodem modo interpretandus est, cum ait idem, ac diuersum adæquate diuidere ens, nempe latissime sumptum: & ad rationem ex hoc dicto sumptam respondetur solum probari non esse medium inter idem, ac diuersum realiter, hoc est in ratione entis latissime sumpti: cum quo non pugnat, vt sit medium inter idem, ac diuersum realiter, si vox *realiter* sumatur presertim pro rebus habentibus esse firmum, ac ratum absque necessaria, & indissolubili adhesionem vnus ad alteram: Ad confirmationem respondeo maiorem esse falsam, si ens sumatur presertim modo paulo ante explicato: nam fieri potest, vt vtrumque extremum sit modus entis, & non res proprie dicta: & consequenter non est opus, vt distinctio

plurum sit proprie, ac presertim realis, si vero sumatur late, quatenus est idem, ac aliquid supra nihil existens in re absque operatione intellectus, vera est maior: sed ex ea in hoc sensu solum infertur distinctio realis, hoc est ex natura rei mutua, vel non mutua: non autem realis proprie dicta. Secundum argumentum præbet occasionem explicandi quomodo intelligendum sit id, quod dicitur ab autoribus secundæ sententiæ, nempe aliqua duo distingui formaliter, esse vero idem realiter, quæ de re paulo post dicam: nunc vero fat est respondere, cum duo dicuntur idem realiter, intelligi negatiue, hoc est non sunt duæ res per se firmæ, ratæ, & indissolubiles, & in hoc sensu negandum est antecedens: non enim quæcumque hoc modo sunt idem habent omnimodam identitatem ex natura rei. Ad confirmationem respondeo non requiri, vt distinctio media coherat positiue cum identitate reali, sed fat est si coherat negatiue: hoc est non sit alia res per se. Ad probationem consequentiæ respondeo idem, ac diuersum realiter presertim sumpta non esse immediate opposita respectu entis latissime sumpti: ideoque ex eo, quod duo extrema inuicem comparata non sint idem eodem modo, non sequi esse diuersa realiter.

VI. Doctores, qui agnoscunt distinctionem mediam inter realem & rationis constituunt quasi genus distinctionem ex natura rei, eamque diuidunt in realem, formalem, ac modalem. Non nulli tamen recentiores formalem tanquam superfluum excludunt: in primis quia nomen eius est æquiuocum, & frequenter accommodatur rebus distinctis realiter, quæcumque n. habent diuersas formas formaliter distinguuntur, vt homo, equus, leo: quin & ipsa personæ diuinæ, quæ non essentialiter, sed realiter distinguuntur, possunt dici formaliter distincta in obiectiuis rationibus relationum: ex alia vero parte accommodari etiam potest acta, quæ diuinguuntur solis rationibus formalibus conceptis, ac distinctis ope intellectus non ex natura rei: atque adeo, cum distinctio formalis transcendat distinctionem ex natura rei, & inter se coincidat cum altero membro diuisionis, nempe cum reali, non potest constitui tanquam membrum distinctionis ex natura rei ab alijs contra diuisum. Deinde vero probant, nam, si extrema distinctionis à parte rei actu distinguuntur, aut vtrumque est vera res habens propriam entitatem simplicem, vel compositam, aut vnum est res, & aliud modus eius:

eius: priore modo constituitur distinctio realis, posteriore modalis: non est autem intelligibilis alia habitudo, neq; aliud medium inter extrema distinctionis: includunt enim in se immediatam oppositionem quasi contradictionis: ergo non est alius modus distinctionis.

VII. Hac de re potest esse controuersia ver-
balis tantum: scilicet vtrum causa vitanda æquiuocationis omitti debeat nomen formalis distinctionis: & de re ipsa, nempe vtrum præter distinctionem realem, ac modalem sit aliqua ex natura rei, quæ formalis appelletur. Quod ad primum attinet eadem est pene æquiuocatio in nomine distinctionis modalis: nam etiam pleraque realiter distincta dicuntur modi aliarum rerum: qua ratione omne accidens dicitur modus subiecti, idcirco enim Aristoteles lib. septimo Metaphys. tex. 2. accidentia non vocat simpliciter entia, sed entis, & vt notat Diuus Tho. 1. 2. quæstio. 49. artic. 2. qualitas omnis solet appellari modus substantiæ: item distincta sola ratione, exempli causa infinitas, necessitas, & huiusmodi alia dicuntur à doctoribus modi essentiæ diuinæ: & tamen non ex natura rei, sed sola ratione distinguuntur, item modi prædicamentales, quibus ens diuiditur in substantiam, quantitatem, & reliqua prædicamenta, qui non distinguuntur ex natura rei ab entibus, quorum sunt modi, vt explicat Fonteca loco citato. Et idcirco ex hac parte non minus æquiuocum censei debet nomen distinctionis modalis, quam formalis. Et quemadmodum distinctio modalis ita circumscribi potest, vt accipiat solum pro puro modalis, ita formalis poterit eo modo finiri, vt accipiat pro particulari modo distinctionis ex natura rei contra diuiso à reali, ac modalis: nam à distinctione rationis separatur genere ipso, si dicatur distinctio ex natura rei, ab alijs vero duabus suis propria ratione inferius explicanda.

VIII. Hac de primo, si vero loquamur de secundo omnino statuendum est dari aliquam distinctionem ex natura rei formalem diuersam à reali, ac modalis: in qua sententia conueniunt Autores citati numero quarto, probatur autem quoniam sunt quedam distincta à parte rei, non tamen realiter, & habent maiorem distinctionem, quam modalem: non restat aliud genus distinctionis, quam formalis: ergo hæc est admittenda. Prior pars maioris propositionis patet ex dictis, & conceditur ab aduersarijs. Posterior ostenditur, quoni-

am figura, quæ de ipsorum sententia, & communi distinguitur à magnitudine, non tamen realiter, non est proprie modus vnus tertij: atque adeo distinguitur ab ipsa plusquam modaliter: nam distinctio modalis solum est inter rem, & modum ipsius, aut inter plures modos eiusdem rei. Non esse vero vtramque modum alterius rei patet, quoniam magnitudo est verè res, & non proprie modus rei: quod autem figura non sit proprie modus magnitudinis, patet ex ipsorum dictis, aiunt enim modum non addere vllam prorsus entitatem rei, cuius est modus: at figura vere addit entitatem, importat enim præter quantitatem, quam significat in obliquo, rationem qualitatis, quæ vere entitas est: quis .n. neget qualitatem secundum se importare entitatem ex natura rei distinctam à quantitate. Respondere tamen possunt qualitatem non importare entitatem præse sumptam, nempe pro re, quæ ex se, & in se ita est aliquid, vt non postulet omnino intrinsecè, & essentialiter esse affixam alteri, sed vel non sit alteri vnibilis, vel saltem vniri non possit, nisi medio aliquo modo ex natura rei à se distincto: qualitas enim licet pro diuersitate inferiorum possit aliquando esse verè entitas, quia vnitur modo vnionis distincto ex natura rei ab ipsidem: vt cum ratione candoris copulatur niui, ratione sapientiæ intellectui, vtrobi- que enim intercedit vera vnio cum subiecto: Non semper tamen id vendicat: nam ratione aliorum non habet propriam rationem entitatis, quoniam sunt intrinsecè, & essentialiter affixa rebus alijs, ipsæ vniantur non interueniente modo vllò vnionis ab ipsis distincto ex natura rei.

IX. Verum hæc descriptio entitatis est ad libitum tradita, recurrit enim cum realitate, & supponit id, de quo est controuersia, inuestigamus enim an sit entitas aliqua distincta non realiter ab alia: & ideo, qui sic describit entitatem sumit id, quod vertitur in quæstionem. Deinde vero etiam ea posita non soluitur argumentum: nam ratio entitatis non prouenit superioribus ab inferioribus, sed vice versa ab illis ad hæc deriuatur: atque adeo qualitas secundum se sumpta habet rationem entitatis: nec est indifferens, vt ratione horum sit entitas, ratione aliorum non sit: alioquin ratio entitatis non esset illi intrinsecæ, & essentialis: si quis dicat solum illi esse intrinsecam rationem entitatis communissimè sumptæ, quatenus dicit alijs supra nihil,

non autem entitatis proprie dictæ, non soluet argumentum: ego enim non ago de ratione analogâ entitatis, prout est communis ad omnia entia, & modos entis, sed de proprio modo generico, quo qualitas intelligitur constituta in ratione qualitatis, & distincta ab alijs generibus: hic autem sumptus secundum se non postulat, vt sit essentialiter affixus alteri, & proinde secundum se est proprie entitas à puro modo essendi diuersa: quare ex coaiunctione ad inferiora non sortitur rationem modi, aut exiit rationem entitatis, quæ enim per se conueniunt naturis communibus, non amittuntur per coniunctionem cum inferioribus. Et idcirco figura includens in se rationem formalem qualitatis, quæ est vere, ac proprie entitas, ipsa quoque entitas censenda est: & à magnitudine ex natura rei formaliter distincta. Eodem modo loquendum est in sententia eorum, qui censent ex natura rei distingui relationem à fundamento, genus à differentia, & gradus omnes metaphysicos inter se, relatio enim non est purus modus fundamenti, nec differentia generis, sed habent veram, ac propriam rationem formalem entitatuam, quæ est fundamentum distinctionis formalis. Quæ attigi exempli causa ad explicandum quomodo distinguatur distinctio formalis à modali: nam de ipsorum determinata distinctione non est Theologi, sed Metaphysici disputare. Ex quo patet falsum esse fundamentum oppositæ sententiæ: sunt. n. plura ex natura rei distincta non proprie realiter, ac modaliter, & ideo non omnis distinctio ex natura rei non realis reuocari potest ad modalem.

X.
Mayron.

Distinctionis ex natura rei quatuor genera recenset Mayron. in 1. d. 8. qu. 1. art. 2. nempe essentialem, realē, formalem, modalem. Essentialis est, quando quidditas cum sua existentia est distincta ab alia quidditate cum sua existentia: realis est inter rem, ac rem, vt inter patrem, ac filiam: formalis est inter quidditatem, & quidditatem, quomodo homo & equus in potentia obiectiua distinguuntur: quæ distinctio est propria rationum distinctarum: modalis denique est inter quidditatem, & modum eius intrinsecum, vt inter hominem, & eius finitatem, inter albedinem & eius intensionem. Addit vero primum esse maximam, quoniam, quæ ita distinguuntur, omnibus alijs modis distinguuntur, deinde ceteras eo ordine, quo numeratæ sunt esse alias alijs maiores. Porro distinctionem essentialē solum agnoscit inter ea, quæ saltem specie distinguuntur, nam

indiuia eiuſdem ſpeciei conueniunt in eſſentia, & differunt quodammodo materialiter: realem vero ſolum inter eſſentia actū eſſentia: nam, quæ ſunt in potentia, non habent vllam realitatem, idem docet Sirectus in tractat. formalit. art. 4. minus principali. Lychet. in 1. d. 8. quaſtion. 3. §. Reſpondeo per ordinem, & communiter alijs Scotiſtæ. Inter formalem vero, quam etiam quidditatiuam vocat, & eſſentialem ſtatuit modum quandam ſubalternationis, ita vt omnis eſſentia ſit quidditas, non vice verſa: quoniam eſſentia addit aliquid ſupra quidditatem, & quamuis expreſſa non explicet quidnam id ſit, videtur tamen eſſe eſſentia: ita vt ratio formalis eſſentia ſit eſſentia, eadem vero ſumpta ſecundum eſſe obiectiuum cum abſtractione ab eſſentia ſit quidditas: quod colligitur ex deſcriptione diſtinctionis eſſentialis ab ipſo traditæ, quæ tunc eſt, cum quidditas cum ſua eſſentia eſt diſtincta ab alia quidditate cum ſua eſſentia: vbi præter quidditatem addit ſolam eſſentiam: ſignum ergo eſt de mente eiuſdem diſtinctionem eſſentialem eſſe inter quidditates actū eſſentes per diuerſas eſſentias: ex quo vltius colligitur, nunquam inter res eſſentes dari ſolam diſtinctionem formalem niſi quando plures rationes formales eſſentia actū eadem numero eſſentia, quod videtur addidiſſe, ne in perfectionibus diuinis attributibus, quas cum Scoto ſentit diſtingui formaliter, cogeret admittere diſtinctionem eſſentialem. Eandem doctrinam tradunt Petrus Thomas, & Sirectus in tractatibus de formalitatibus, & alijs Scotiſtæ interpretes ibidem. Ad internoſcendas autem has diſtinctiones inter ſe plura proponit indicia, quorum ſi quæ vſui erunt, aliqua inferius interferam.

Sirectus.
Lychet.

Pet. Thom.
Sirectus.

XI.

Non placet tamen hæc diuiſio quadripartita. In primis quoniã abſq; neceſſitate ſeparat diſtinctionem eſſentialem à formali, ſiue quidditatiua, etenim quidditas & eſſentia coincidunt, & rerū eſſentia diſtinctione explicamus, eſt aut diſtinctio oratio ſignificans quidditatem rei: quemadmodum vero diſtinctio ſolâ continet rōem formalem, neq; rerū eſſentiam curat, ita eſſentia abſtrahit ab eſſentia, loquor autē de creata, nam diuinæ intrinſeca eſt ipſa eſſentia. Ex quo ſequitur hominem non eſſentem non minus diſtingui eſſentialiter ab equo non eſſente, quam ſi vterq; eſſet: nam cū eſſentia ſit ſemper extrinſeca eſſentiæ creatæ, fieri nequit, vt addita, vel dempta mutet diſtinctionem rrum eſſen-

essentialem. Itaque quemadmodum reiquæ proprietates necessario connexa cum naturis rerū conueniunt etiam nō existentibus, distinctio quoque essentialis fundata in ipsa ratione formali intrinseca rerum conuenire debet eisdem, quamuis non existant. Quapropter non est opus constituere tanquam duo membra distinctionis opposita, distinctionē formalem & essentialē, quoniam essentialis vel reciprocatum cum formali, vel saltem sub ea continetur. Illud quoque, quod exigit ad distinctionē realem, ut sit inter res actū existentes minimē requiritur: res enim est prædicatum transcendens essentialē, atque ad eō conueniens rebus seclusa existentia: sicut enim Antichristus nō existens dicitur substantia, ita quoque res dici potest: atqui distinctio inter duas res, siue inter rem, & rem est realis: ergo ea, quæ intercedit inter Antichristum, & Alexandrum, realis est. Ex quo etiam constat admittendū non esse id, quod Mayron. ibidem docet, nempe realitatem esse modum rerum: nam si modus est, quæ realiter distinguuntur, modaliter solum distinguuntur: quod tamen est contra sententiam ipsius, & communem. Præterea, ut utar eius argumento, modi non sunt primi in entibus, sed supponunt ea, quorum sunt modi: at primus conceptus, ac veluti fundamentū reliquorum est conceptus rei, sublata quippe realitate modus omnis, formalitasque dissoluitur: quare realitas non est modus. Denique nullus modus prædicatur in recto, & in quid nomine substantiuo de re, cuius est modus, res autem prædicatur eo modo de ijs, quæ realiter, & essentialiter distinguuntur: hæ enim prædicationes, homo est res, Angelus est res, substantiales, siue essentialē sunt: non est igitur res modus, sed verè ipsum quid est.

De signis, quibus distinctiones internosci possunt.

CAPVT III.

I. Admissa hac tripartita diuisione oportet adhibere signa, quibus singulæ distinctiones internosci possint. Incipiendum vero est à reali. Pro qua quatuor conditiones exigit Bassol. in 1. d. 22. quæst. 2. art. 1. post medium: prima est ut distincta realiter non sint idem quidditatiuè per se primo modo, sicut definitio, ac diffinitum: secunda ut vtrunque sit aliquid positium: tertia, ut sint extra intellectum: quarta denique, ut neutrum habeat vndè possit

includere alterum per identitatem, & realitatem eiusdem. Ex quibustandem contextit diffinitionem eorum, quæ realiter distinguuntur in hunc modum: illæ sunt distinctæ realitates, quæ sunt aliqua positiua extra intellectum nō eadem per se primo modo, quorum neutrum ex sua immensitate includit realitatem alterius. Verum tria priora signa nō magis conueniunt distinctioni reali, quam cuilibet alteri ex natura rei: & ideo non faciunt ad internoscendam distinctionem realem ab alijs: quartum vero nō est sufficiens: nam, quid sentiat idem Bassol. quæst. 4. art. 3. initio, in creatis sunt aliqua distincta solum formaliter, quæ sunt intrinsecè finita: atque ita neutrum ipsorum propter sui immensitatem includit realitatem alterius: ergo conditio illa tribus alijs addita non sufficit ad explicandam rationē distinctionis realis. Esset quidem satis, si tollerentur illa verba, *ex sua immensitate*, ac diceretur, distincta realiter sunt entia positiua distincta ex natura rei, quorum neutrum includit realitatem alterius. Sed hoc non est tradere signum distinctionis realis, hoc ipsum enim inuestigatur, quæ sint illa, quorum neutrum includat realitatem alterius.

Petrus Thom.

Petrus Thomas in suis formalitatibus propositione 4. dicit realiter ea distingui, quorum vnum ab alio vltimate abstractū nullo modo includit aliud, nec de eo potest verè, & affirmatiuè prædicari. Sed huiusmodi signum falsum est: nam non potest verè dici, quantitas est figura, vel relatio, & tamen hæc non realiter, sed formaliter tantum distinguuntur: quod in multis alijs, quæ solum modaliter distinguuntur, patere potest.

II.

Mitto etiam signum aliquorum apud Fonsc. quæst. 6. cit. sect. 1. sumptum ab existentia: nempe ut illa, quæ diuersas habent existentias, sint distincta realiter, non vero ea, quæ eandem. Namque, etsi foret omninò certum, est inutile: dixi etsi foret certum, quoniam de fide est tres personas diuinas distingui realiter, controuersum vero inter Theologos, vtrum habeant distinctas existentias, imò & Scotistæ, ut Lych. in d. 8. q. 3. §. Occurrit, in fine, docent quæ formaliter distinguuntur in Deo, habere etiam existentias formaliter distinctas. In creatis etiam figura & magnitudo non distinguuntur realiter, habent tamen diuersas existentias, sæpè enim perit figura permanente eadem magnitudine. Etsi vero inutile, quoniam eadem difficultas est in distinguendis rerum existentijs, ac rebus ipsis. Nec vero omninò est aptum signum,

Lychet.